

Kanerva

Luonnontuotealan täydennyskoulutus,
opintojakso 3 kehittämistehtävä

Muurikka Salme ja Rintoo Anni

Perinteinen käyttö

- Kanervan varvuista tehty luutia ja harjoja sekä katettu kattoja ja täytetty patjoja
- Kanervan juurakosta valmistettu piippuja
- Varsia käytetty nahan parkitsemiseen
- Värjäyksessä (vaatii vähintään kolmen tunnin keittoajan) saadaan keltaisia, vihertäviä ja ruskeita sävyjä
- Koristekäyttö

Keruu, raaka-aineen hankinta

- Puuvartinen varpukasvi, keruuseen tarvitaan maanomistajan lupa.
- Käyttötarkoituksesta riippuen kerätään joko kukkalatvoja tai pelkästään kukkia.
- **Kukat** kerätään riipimällä. Yleisten laatusuosituksien mukaan kukkien tulee olla puhtaita, terveitä ja väriltään tyypillisiä. Kukkien joukossa saa olla lehtimassaa enintään 2 %. Lehdistä tulee kitkerää makua.
- **Kukkaversot** leikataan saksilla / veitsellä alimpien kukkien alapuolelta. Mukana kukkia sekä kukkien suojuslehtiä.

Elintarvikekäyttö

- Juomaseokset, yrttiteesekeitukset, koristeena salaateissa, leivonnaisissa
- Kanervaa voi uuttaa hunajaan
- Skotlannissa valmistetaan kanervaolutta, jossa kanerva yhtenä ainesosana
- Likööriä
- Huomioitavaa:
  - Kanerva on myrkyllinen, mutta pienen määrän syöminen aiheuttaa harvoin oireita
  - Voi kohottaa verenpainetta

Kaupallinen elintarvikekäyttö

- Kanervan kukat, nuput, kukkaversot, nuoret versot ja varret käyttö sallittu **ravintolisissä ja yrttiteenä**.
- Lisäksi kanervan kukat, nuput ja kukkaversot sallittu **annoskoristeena**.
- Yrttiteellä tarkoitetaan tuoreesta tai kuivatusta kasvista tai kasvin osasta vesiuutolla valmistettua haudutettua juomaa, jota käytetään teen tai kahvin tapaan.
- Annoskoristeella tarkoitetaan syötävää kasvia tai kasvin osaa, jolla viimeistellään annokset, leivonnaiset tms.

Kanervan vaikuttavat aineet

- Arbutiini (0,6 – 1,5 %), hydrokinoni (0,05 %), arbutaasi-entsyymi, kversetiini, katekiiniparkkiaineet (3 – 7 %), ursolihappo (2 – 5 %), fumaari- ja sitruunahappo, erikoliini, hartsi, flavonoidit
- Limakalvoja supistava, antiseptinen ja virtsan- ja hieneritystä lisäävä vaikutus
- Lisää sapen ja mahanesteiden eritystä
- Sopii munuais- ja rakkovaivojen, virtsatietulehdusten, kihdin, reumatismin ja myös alhaisen verenpaineen hoitoon
- Kansanlääkinnässä ”verta puhdistava” rohto
- Lievästi rauhoittava ja kanervateetä käytetään unettomuuteen, mutta rauhoittavaa vaikutusta ei ole pystytty yhdistämään mihinkään kanervan tunnetuista bioaktiivisista komponenteista

Kanervan vaikuttavat aineet

- **Antiseptisen vaikutuksen** takia kanervatee sopii pienten haavojen puhdistamiseen.
- Hauteena kipua lievittämään nyrjähdyksissä, vammoissa ja ajettumissa.
- Kuivaa ja hienonnettua kanervaa voidaan ripotella palohaavoihin ja märkiviin haavoihin eläimillä. Ihmisillä rikkoutuneelle iholle ei saa laittaa kosmeettista valmistetta, jotta se ei pääse verenkiertoon.
- Kanervaöljy sopii **herkän ja häiriintyneen ihon hoitoon**, rauhoittaa ja kirkastaa ihoa.

Käsittely

- Kanervankukat kuivataan. Versot ja kukat kuivuvat helposti ilman kuivuriakin.
- Uutetaan öljyyn, alkoholiin tai veteen.
- Orgaanisella eli luonnollisella **arbutiinilla** on todettu olevan ihoa vaalentavia sekä hoitavia ominaisuuksia.
- Arbutiini ja flavonoidit ovat vesiliukoisia, joten jos näiden hyödyt halutaan tuotteeseen, on kanerva uutettava veteen tai glyseriiniin.

Tuote: Kanervainen hiusöljy

- Tarkenne: Hoitoa kuivalle hiuspohjalle
- Etiketti: kuva kanervan kukkavarresta
- Premium-tuote
- Tuote on hiuspohjaa hoitava. Öljy laitetaan hiuspohjaan ja annetaan vaikuttaa 1-2 min jonka jälkeen se pestään pois. Kuivalle, hilseilevälle, herkälle päänahalle.

Kuva: Salme Muurikka

Kanervainen hiusöljy

- Kanervankukka auringonkukkaöljy 37 %
  - Siankärsämö auringonkukkaöljy 55 %
  - Kanervaglyseriini 5 %
  - E-vitamiini 3 %
  - Rosmariini, eteerinen öljy 1 %
- Jatkokehitys: tuotteeseen voisi lisätä öljyliukoista askorbiinihappoa ja E ja C -vitamiinia.
  - Tuotekehityksessä voisi auringonkukkaöljyn sijaan käyttää tyrninsiemenöljyä. Tyrnillä on kosmetiikassa antioksidanttisia vaikutuksia ja se sisältää paljon C-vitamiinia.

Sivuvirtojen hyödyntäminen

- Uutossa käytetyt kanervankukat voi uudelleen käyttää kuorintatuotteessa, esimerkiksi käsikuorinnassa
- Uutetut kanervankukat voisi myös fermentoida ja käyttää sen jälkeen kuorintatuotteessa tai fermentoiduista kukista voisi tehdä uuden uutoksen, jolloin uuttuisi ehkä uusia vaikuttavia aineita(?)

Tuote- ja kilpailijakatsaus

- **XZ Natura** kosteuttavat kanerva shampoo sekä kanerva hoitoaine sisältävät kotimaista kanervankukkauutetta
- **Sees** hoitoaine rosmariini & kanerva. Kanervauutetta sisältävän hoitoaineen kerrotaan vahvistavan hiuksia ja tukevan niiden luonnollista kiiltoa.
- **Lumenen** Ajaton tuotesarja sisältää kanervankukkauutetta sekä puolukan kantasolu-uutetta ja fermentoitua lakkaa. Tuotesarjaan kuuluvat silmänympärysvaive, yövaive, tiivistetty seerumi, päivävaive ja yöeliksiiri. Kanervan kerrotaan oleva rauhoittava.
- **Metsä/Skogen** kanervankukkasaippuapala ja kanerva suolakuorinta

Tuote- ja kilpailijakatsaus

- **Frantsilan** tuotteista kanervaa sisältävät Tuutu yrttitee, Unilintu yrttiuute ja Harmonia Ayurvededinen hoitoöljy
- **Metsä/Skogen** soijavahakynttilä kanerva, sisältää koristeena kanervan kukki
- **Ole Hyvä** Shampoo, kanerva-lime

Kosmetiikkalainsäädäntö

- Tuotekehitysvaiheen jälkeen, ennen kuin kosmeettinen valmiste tuodaan markkinoille on valmiin tuotteen käytävä läpi **turvallisuuden arviointi** ja **turvallisuusselvitys**.
- Tuotteelle pitää nimetä **vastuhenkilö**, joka vastaa siitä, että turvallisuuden arviointi ja turvallisuusselvitys tehdään. Lisäksi hänen vastuullaan on, että markkinoille tuotavat kosmeettiset valmisteet täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja ovat turvallisia ihmisten terveydelle.
- Turvallisuukselvitys laaditaan aina jokaiselle markkinoille saatettavalle yksittäiselle valmisteelle erikseen.

Kuva: Silja Närhi

Markkinointiväittämät

- Kosmetiikan markkinoinnissa käytettävien väittämien pitää olla totuudenmukaisia.
- Markkinointiväittämissä tuotteisiin ei saa yhdistää sellaisia ominaisuuksia tai vaikutuksia, joita niillä ei oikeasti ole ja esitetyt vaikutukset on myös pystyttävä todistamaan.

Lähteet

- Moisio Simo (toim.), Luonnonyrttiopas 2016
- Piippo Sinikka, Suomen luonnon lääkekasvit -kirja, Tammi 2018
- Pirinen Heli (toim.) Luonnontuoteopas. Opetushallitus 2020.
- Raipala-Cormier Virpi, Frantsila – luonnon kotiapteekki: kasvilääkintä ja luontaishoidot, Werner Söderström Osakeyhtiö 2019
- Samica Sadik. Luonnonkosmetiikka. Säätely ja sertifiointit. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. 2016.
- Coloria.net: <https://www.coloria.net/varjays/calluna.htm>
- Tukes 1. Vastuuhenkilön velvollisuudet: <https://tukes.fi/kemikaalit/kosmetiikka/toimijaroolit/vastuuhenkilon-velvollisuudet>
- Tukes 2. Kosmetiikan markkinointiväittämät: <https://tukes.fi/kemikaalit/kosmetiikka/kosmetiikan-markkinointivaittamat>
- Helsingin yliopiston raportti, Luonnontuotteiden kemialliset yhdisteet:
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/dc705909-1787-413e-a8af-f498e247a06c/content>
- Ruokavirasto, Suomalaisten luonnonvaraisten kasvien elintarvikekäyttö
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/uuselintarvikkeet/luonnonvaraisten-kasvien-elintarvikekaytto_29092016.pdf